

Theodor Arldt: Weltpolitik im Unterricht. Mit 9 Kartenbeigaben. Zentral-Verlag G. m. b. H. Berlin W 35, 1930. (8-r., 79 l.)

Mióta a demokratikus fejlődés következményeként egyre szélesebb néprétegek kérnek szót az állam sorsának irányításában, a nagyközönség politikai irányú nevelése komoly feladatává vált a kultúrát irányító tényezőknek. Politikai nevelésen természetesen nem a jelszavakkal dobálódzó s legtöbbször abban ki is merülő pártpolitikát értjük, hanem azt a szélesebb horizontot, ameddig minden polgár tekintetének el kell érnie, amikor hazája sorsának intézéséből ki akarja venni a részét. Az ily irányú nevelést már az iskolában meg kell kezdeni. Szerzőnk ebben siet a nevelőknek segítségükre. Mit kell nyújtania az ilyen irányú nevelésnek, milyen tárgyak keretében és melyik iskolatípusban mennyit? Eszerint tehát a könyv hármastagozatú. Az első részét, ahol az állam anyagi és szellemi javait — tudományosan: szerkezetét — ismerteti, a modern politikai földrajz olvasói jól ismerik. Általában tanult emberek között köztudomású. A második részében figyelemreméltó, hogy az ilyen irányú ismereteket nem egyedül a földrajz van hivatva közölni, hanem a történelem is, sőt hálásan kiveheti belőle részét az idegen nyelvtanítás (francia, angol, latin, görög), a természetrajz és a mennyiségtan is. Szerzőnk vázlatosan mutatja be, hogy az említett tárgyak miként kapcsolhatnak be ilyen irányú ismereteket. A harmadik rész bennünket magyarokat a legkevésbé érdekel, mert itt az egyes német iskolatípusokról van szó, az elemi tagozattól egészen az egyetemig. Ez annyira speciális, hogy minden országnak magának kell a saját iskolaszervezetéhez alkalmaznia.

Karl János.

Arthur Galliner: Sigismund Stern. Der Reformator und der Pädagoge. 1930. 190 lap.

Majna-Frankfurt történeti bizottsága könyvsorozatban örökíti meg a város kiváló fiának emlékét. Ennek a *Frankfurter Lebensbilder* című monografia-sorozatnak XII. köteteként jelent meg a híres William Stern nagyatyjának részletesen megírt élet- és jellemrajza. Sigismund Stern (1812—67) rendkívül sokoldalú és alkotó személyiség volt; Beneke és Schleiermacher tanítványa, akiknek hatása ellenére megőrizte önállóságát: neki a pedagógia elsősorban nem tudomány, hanem művészet, amit a gyakorlatban maga is igazolt. Már 23 éves korában Berlinben tanított, ahonnan tíz évi működés után 1855-ben az 1804-ben alapított frankfurti *Philanthropin* nevű zsidó tanintézet (idővel nép- és polgári, majd polgári és reáliskolává fejlődött) élére került és ott haláláig kiváló sikerrel működött. Ott ismerkedett meg Diesterweggel, akivel később is szoros irodalmi összeköttetést tartott fenn. A szerző hősének sokoldalú működését követve, a nyomtatásban megjelent vagy kéziratbeli gazdag anyag lelkiismeretes felhasználásával (l. a Függelékben közölt 166 jegyzetet), négy főrészben foglalja össze irodalmi-nyelvészeti, vallásreformatori, politikai és történetírói, végül pedagógiai szereplésével (104—169. l.). Ez utóbbi fejezetet annak a kornak jobb megértése kedvéért az 1750—1850 közti pedagógiai áramlatok, a realizmus és neohumanizmus küzdelmének ismertetése vezeti be, amelyet S. Stern a nevelés és tanítás körül kifejtett tevékenységének egyes szempontok szerint való részletes méltatása követ. Ebből a következő jellemző